



Egységben a mezőgazdasági természeti sokféleség megőrzéséért

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, az Országos Magyar Vadászkamara és az Országos Magyar Méhészeti Egyesület egységes állásfoglalása a Közös Agrárpolitika 2020-2027 közötti támogatási időszakának tervezéséhez

Hazánk mezőgazdasági művelés alatt álló területeinek kiterjedése az elmúlt évtizedekben több, mint 20 %-kal, közel 1,5 millió hektárral csökkent. Az összes területcsökkenés ellenére hazánk EU csatlakozása óta a hasznosított mezőgazdasági területek kiterjedése a támogatási adatok alapján növekszik, vélhetően a korábban nem hasznosított területek művelésbe vonása miatt. A Közös Agrárpolitika (továbbiakban: KAP) támogatási rendszere a mezőgazdasági termelésben alapvető jelentőségű, mivel a hazai mezőgazdasági bevételek közel fele ebből a forrásból származik.

Mára köztudottá vált, hogy a területalapú támogatási formák gazdaságilag kedvező hatásuk mellett számos környezeti problémát okozhatnak. A területalapú támogatások azon tulajdonsága, mely a megművelt területek kiterjedéséhez köti az igényelhető közvetlen támogatás összességét, hozzájárul a földrésztelkek termőhelyi adottságoknak nem megfelelő használatához, az erőltetett szántóföldi művelésben tartáshoz. Ez csökkenti a szegélyélőhelyek kiterjedését, veszélybe sodorja a természetes és természetközeli élőhelyfoltok megőrzését, ellehetetleníti a vízvisszatartásra vonatkozó törekvéseket. Mindemellett területet von el a környezeti szempontból kedvezőbb, extenzívebb földhasználati módoktól: a gyepesítéstől, az erdősítéstől és a vízvisszatartástól.

Az agrártáj mozaikosságát alkotó élőhelyfoltok és szegélyek hálózata a garancia a természeti sokféleség megőrzésére, az apróvadfajoknak állományaival való gazdálkodásra és a beporzó rovarok túlélésére. Emellett igazoltan hasznosak gazdálkodási szempontból is: csökkentik a víz- és szél által előidézett talajeróziót, valamint kedvező mikroklimatikus viszonyokat teremtenek.

A mezőgazdasági termelés az elmúlt másfél évtizedben jelentős fejlődésen ment keresztül. Valamennyi mértékadó termelési mutató (inputanyagok használata, gépesítettség mértéke, terméshozam) meredeken emelkedik. Ennek a fejlődésnek ugyanakkor a természeti rendszereink látják kárát: a mezőgazdasági természeti sokféleség 30 %-kal csökkent 15 év alatt, apróvadfajaink állománya vészesen fogyatkozik, a mezőgazdasági termelés alapjait szolgáló vadon élő és házasított beporzó rovarfajok állományai is aggasztóan alakulnak (75 %-os csökkenés 30 év alatt). A hazai folyamatokkal azonos tendenciát mutatnak a környező országok környezeti vizsgálatai is, Európa egészének mezőgazdasági élőhelyei vannak veszélyben.

Felismerve elemi közös érdekeinket a mezőgazdasági élőhelyek tekintetében és annak tudatában, hogy a Közös Agrárpolitika alakulása érdemben befolyásolja az agrárium jövőjét, valamint a vonatkozó EU stratégiák (Európai Zöld Megállapodás, Termőföldtől az asztalig Stratégia, Biodiverzitás Stratégia 2030) ismeretében a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, az Országos Magyar Méhészeti Egyesület, valamint az Országos Magyar Vadászkamara a következő állásfoglalást teszi.

Annak érdekében, hogy a küszöbön álló ökológiai válság és az apróvadfajok, valamint a beporzó rovarok – köztük a házi méh – állománya további csökkenése elkerülhető legyen, a KAP Stratégiai Terv megalkotása során a következő garanciák szükségesek:



1. Az agrártáj természetes és természetközeli élőhelyfoltjainak, valamint a szegélyélőhelyeknek a megőrzése, oly módon, hogy a földhasználók érdekeltté váljanak azok fenntartásában.

Ez egyrészt ezen élőhelyfoltok művelési kötelezettség nélküli támogathatóvá tételével, valamint az eltűnésük/leromlásuk esetén megfelelő szankcionálással érhető el.

2. Az agrártáj időszakos vízállásainak, belvizes foltjainak megőrzése.

Ez megítélésünk szerint az érintett területek támogathatóvá tételével és a vízmegőrzésre vonatkozó gazdálkodói együttműködések serkentésével érhető el.

3. A gyenge termőhelyi adottságú területek mentesítése a gazdaságtalan és indokolatlan környezetterhelést okozó szántóföldi művelés alól és a földhasználatváltás elősegítése.

Ez egyrészt a támogathatóság feltételül szabott követelmény-rendszer alakításával, másrészt a földhasználat-váltást segítő támogatási formák (öko-rendszerek és nem termelő beruházások) kidolgozásával érhető el.

4. Az agrártáj mozaikosságának biztosítása a monokultúras termelési rendszerek visszaszorításával és egybeművelt táblák maximális méretkorlátjának bevezetésével.

A monokultúras termelés szerkezet és az egyre növekvő táblaméretetek a természeti sokféleség, a talajállapot és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás szempontjából is aggályosak. A javasolt változtatás a támogathatóság feltételül szabott követelmény-rendszer alakításával érhető el.

5. Szegélyélőhelyek és természetközeli élőhelyfoltok létrehozása a jelenleg művelés alatt álló területeken.

A gyepes szegélyek, mezsgyék, méhlegelők, bokorsávok, fasorok és vizes élőhelyek létrehozása a megfelelően kidolgozott - és a fenntartásukat szolgáló agrár-környezetgazdálkodási kifizetésekkel tartalomban és időzítésben összehangolt – ún. nem termelő beruházások támogatásával valósítható meg.

6. A mezőgazdasági földhasználattal érintett területeken a természeti sokféleség megőrzését szolgáló művelési módok és agrotechnika megvalósításának elősegítése.

A csökkentett input-anyag bevitellel, a kímélő agrotechnikai beavatkozásokkal (pl. madár- és vadbarát kaszálás), a vegyszermentes szegélyekkel és kaszálatlan sávokkal jellemezhető gazdálkodási módokat a valós környezeti hozzáadott értékkel rendelkező, a földhasználók önkéntes vállalásait támogató agrár-környezetgazdálkodási kifizetési rendszer kidolgozásával tartjuk megvalósíthatónak. A környezeti szempontból igazolt hatékonysággal jellemezhető Magas Természeti Értékű Területek kifizetéseinek megőrzése mellett indokoltnak tartjuk apróvad- és beporzóvédelmi programelemek kidolgozását és elindítását, valamint a magas szintű vállalások ösztönzését a gazdálkodók körében.

7. A környezetkímélő földhasználat speciális eszközigényének megteremtése.

A természetkímélő technológiára váltás (pl. kíméletes kaszálást biztosító gépek, méhkímélő növényvédelem eszközei, szegélyélőhelyek, vizes élőhelyek karbantartását szolgáló eszközök) támogatási lehetőségeit a KAP Stratégiai Terv beruházási támogatásainak megfelelő kialakításával tartjuk megvalósíthatónak.

8. A környezet- és természetkímélő mezőgazdasági földhasználat szaktanácsadás és végrehajtási rendszerének létrehozása.

A természetkímélő mezőgazdasági módok megvalósításához szükséges információ-hiány jelenleg akadályát képezi az extenzív földhasználati módok térnyerésének. A KAP Stratégiai Terv forrásaira és a kormányzati kapacitásokra alapozva nélkülözhetetlennek tartjuk a környezetbarát megoldások gyakorlati ismereteinek földhasználók részére történő megosztását a megfelelő szaktanácsadói hálózaton keresztül és ezek érvényesítését a támogatások végrehajtási folyamatában is.



Hiszünk abban, hogy a fenti garanciák teljesülése nem csak természetvédelmi, vadgazdálkodási és méhészeti szempontból hasznos, hanem azok alapjai a környezeti szempontból fenntartható mezőgazdaságnak is.

Ezúton kérjük a természet védelméért, valamint a mezőgazdaságért felelős Agrárminisztérium segítségét abban, hogy a fenti célok prioritásként történő kezelésével és a természetkímélő mezőgazdaság támogatására szánt KAP pénzügyi eszközök megfelelő mértékű biztosításával segítse a fenti garanciák megteremtését. Jelen állásfoglalás kezdeményező szervezetei a folyamatban minden szakmai segítségüket felajánlják.

Hatvan, 2020. október 14.

Dr. Halmos Gergő
igazgató
Magyar Madártani és
Természetvédelmi Egyesület

Dr. Jámbor László
elnök
Országos Magyar
Vadászkamara

Bross Péter
elnök
Országos Magyar Méhészeti
Egyesület